Hei,

Asian U 57/2021 vp (hiilirajamekanismi, CBAM) kuuleminen talousvaliokunnassa järjestettiin viime viikon keskiviikkona. En ollut silloin käytettävissä kuulemiseen, ja minua VM:n asiantuntijana sijaisti Tuomas Laiho.

Saamieni tietojen mukaan valiokunnalla oli kuulemisessa yksi kysymys, jonka osalta VM:n asiantuntija vastasi, että sen osalta VM voisi palata jälkikäteen kirjallisesti asiaan. Lisäksi edustaja Vallinilla oli kysymys, johon VM:n asiantuntija kuulemisessa vastasi hyvin, mutta jota voisin kuitenkin hiukan vielä täydentää.

Siten alla kaksi kirjallista vastausta edustajien kysymyksiin.

Ystävällisin terveisin,

Ilari Valjus

***

1) Varapuheenjohtaja Kosonen tiedusteli CBAM-ehdotuksen EU-käsittelyn ja sitä koskevan kansallisen valmistelun tilanteesta ja aikatauluista. Lisäksi hän tiedusteli, onko asia tulossa uudelleen valiokuntaan jossain vaiheessa.

Vastaus:

CBAM-ehdotuksen neuvostokäsittely alkoi 2 syyskuuta 2021. Takana on kolme neuvoston ad hoc CBAM-työryhmän kokousta. Näissä kolmessa työryhmäkokouksessa on käyty yleiskeskustelua ehdotuksesta ja käyty ehdotuksen artikloja yksityiskohtaisesti läpi. Tämä artiklojen yksityiskohtaisempi läpiluku on tarkoitus saada päätökseensä seuraavassa kokouksessa 4.11.2021. Valtaosa jäsenvaltioista ml. Suomi ovat jättäneet ehdotukseen yleisen tarkasteluvarauman ja ilmoittaneet kansallisen kannanmuodostuksen olevan vielä kesken.

EU PCY Slovenia suunnitelmana on ollut, että CBAM:n käsittelystä laadittaisiin progress report ECOFIN:iin loppuvuodesta 2021. Ilmeisesti progress report tulisi ECOFIN-neuvostoon joulukuussa 2021, mutta tarkempaa tietoa tämän progress reportin käsittelyn ajankohdasta ei ole vielä saatu. Odotus on, että EU PCY Slovenia kertoo tästä 4.11.2021 kokouksessa.

Suhteellisen laajasti jaettu otaksuma on, että CBAM-ehdotuksen osalta tapahtuisi jotakin merkittävämpää Ranskan vuoden 2022 alussa alkavalla EU-puheenjohtajuuskaudella. Ranska on suurin CBAM-ehdotuksen puolestapuhuja Unionissa.

CBAM-ehdotuksen yksityiskohtaisempi arviointi kansallisesti on käynnissä ja myös keskustelut neuvoston työryhmässä jatkuvat. Tietoa ehdotuksesta on toisin sanoen tarkoitus kerryttää ja täsmentää valtioneuvoston kantoja tarvittaessa tämän kertyvän tiedon pohjalta. Tätä taustaa vasten U 57/2021 vp hyvin todennäköisesti on tulossa myöhemmin uudelleen talousvaliokuntaan.

***

2) Edustaja Vallin tiedusteli, vertautuuko hiilirajamekanismin maksut veroihin.

Vastaus:

Tähän kysymykseen VM:n asiantuntija vastasi kuulemisessa, että kyllä vertautuu. Tämä on oikea vastaus: hiilirajamekanismin muodostamalla päästömaksulla on paljon veronkaltaisia piirteitä: se on pakollinen eikä se esim. määräydy vastikkeena viranomaisten virkatoimille, vaan tuotteen tuotannosta aiheutuneiden päästöjen perusteella (ulkoisvaikutus).

Täydentäisin kuitenkin kuulemisessa esitettyä vastausta seuraavasti:

Hiilirajamekanismi itsessään ei ole veroväline. Ohjausinstrumenttina hiilirajamekanismissa on päästösertifikaattien kauppa, jonka muodostaman päästömaksun hintakomponentti määräytyy EU-päästökaupan päästöoikeuden hinnan perusteella ja määräkomponentti mekanismin piirissä olevien tuotteiden päästösisällön perusteella (asetusehdotuksen laskentasääntöjen määräämällä tavalla). Päästösertifikaattijärjestelmä on oma erillinen järjestelmänsä, mutta koska sertifikaatin hinta määräytyy EU-päästöoikeuden hinnan perusteella, hiilirajamekanismin voi tavallaan nähdä liitännäisenä ja täydentävänä järjestelmänä EU-päästökauppajärjestelmälle.

Kyse on ympäristöpoliittisesta instrumentista eikä veroinstrumentista, jolloin siihen ei sovelleta neuvostossa yksimielisyysvaatimusta. Asetusehdotuksen oikeusperustana on SEUT 192(1) (ympäristö) ja säädösehdotus käsitellään tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä ja ehdotuksen hyväksymisestä päätetään neuvostossa määräenemmistöllä. Valtioneuvosto on katsonut tämänhetkisen tiedon perusteella, että asetusehdotuksen oikeusperusta on asianmukainen.

Ilari Valjus
Erityisasiantuntija – Senior Specialist
Budjettiosasto - Budget Department
Valtiovarainministeriö - Ministry of Finance tel. +358-2-95530093 / +358-40-5415618 www.vm.fi